

L'APUNT

Sílvia Pérez Cruz, en el disc de Cohen

Guillem Vidal

gràfica i objectual. Ware pot dibuixar un edifici on se'ns permet veure les habitacions de cada pis i el que hi està fent cadascun dels habitants, una mena de *13, Rue del Percebe*, de F. Ibáñez, però molt més sofisticada. Aquesta arquitectura pren forma tri-dimensional, com en el cas de *Fabricar historias*, en què el còmic és objectual: una caixa que conté taulers desplegable, llibres i edicions en format diari que constitueixen un relat, com si es poguessin controlar les històries que passen simultàniament en una ciutat.

Perquè una de les obsessions d'aquest autor, nascut a Nebraska l'any 1967, són els formats, que exigeixen una acurada

L'autor juga amb el temps i fa que els personatges vagin creixent i envellint al llarg de la narració

tasca de maquetació i enquadernació. Al principi de la seva carrera, una de les seves sèries més populars, *Jimmy Corrigan*, va ser editada en diversos formats que després van ser relligats en un de sol, més comercial, que tot i així portava una sobrecoberta desplegable que esdevenia una gran làmina.

Aquest és el cas de l'última obra que acaba de publicar Chris Ware, *Rusty Brown* (Reservoir Books), que té molt a veure amb el seu treball, però elevat a la màxima expressió. Es tracta d'un còmic de llarga lectura que es correspon de manera proporcional al temps que l'autor ha trigat a fer-lo: 16 anys. També és proporcional al període de temps que abasta a l'hora de descriure els personatges: tota la vida. En aquest sentit, Ware treballa com en publicacions anteriors i juga amb el temps com un element més de l'obra. ■

Entre les grans fites internacionals assolides aquests últims anys per cantants catalanes, caldrà incloure-hi també la participació de la palafrugellenca Sílvيا Pérez Cruz en dues cançons (*Moving on* i *The night of Santiago*) del nou disc pòstum de Leonard Cohen, *Thanks for the dance*, gravat pel quebequès pocs dies abans de morir, el novembre del 2016, i completat pel seu fill

Adam amb l'ajuda, a més de Pérez Cruz i el també nostre Javier Mas, de figures com ara Beck, Daniel Lanois i Jennifer Warnes. Una altra gesta, en resum, firmada per una cantant del país i un epíleg, també, per a la relació de Leonard Cohen amb Catalunya, reflectida molt especialment en un disc i espectacle d'homenatge fa 10 anys. Se'l recorda i se l'enyora.

Crònica Setmana de creació contemporània

Marionetes sense temps

Jordi Bordes

Girona

Salvador Sunyer, director del Temporada Alta, reivindica que el teatre contemporani ho és per la forma, més que no pas pel que s'hi diu. És la fórmula que utilitza per relativitzar un teatre social, militant, que només arriba als convençuts. L'art ha de transgredir per respirar amb ràbia. Atrèvir-se a creuar el carrer per on ningú s'ho espera. Desobeir la lògica de l'entorn i trobar-ne una de més radical. Doncs aquesta forma tan trencadora va arrencar la tarda de divendres amb uns formats que van de la joguina més naïf (*La melancolia del turista*) al clam més pur (*Aquest país no descobert que no deixa tornar de les seves fronteres cap dels seus viatgers*). El present teatral revela que la humanitat és una marioneta del passat. Convé ser honestos i adaptar-se a la vida, a la descoberta i a la mort.

Shaday Larios i Jomi Oligor tenen una dramaturgia inconfusible: ho és pel xiuxiueig i per una manipulació fràgil, sigui per la densitat emocional inestable que remouen, sigui pel material físic que desplacen. L'estètica remet a *Tribulaciones de Virginia*, d'aparells que es mouen sempre de manera analògica, amb una mecànica tan precària com màgica. En l'obra, no qüestionen la contradicció entre considerar-se viatgers amb ganes de conèixer quan es creua la frontera i que els autòctons els reconeguin com a turistes inconfusiblement. En realitat, ensenyen el seu particular àlbum de vacances identificat amb els havans de l'Havana i els saltadors del penya-segat d'Acapulco.

Larios i Oligor sempre treballen a partir de l'arqueologia emocional que deixa rastre. Per això troben estètica la humitat de la paret de l'hotel, o que els llums de neó es desplomin dramàticament. Com a *Livalone*, de Cesc Cuéllar, en què ell disfrutava de la lletjor dels pisos que aconseguia habitar en solitari, per breus períodes de temps: les esquerdes són una connexió evident entre els dos mons, irreconciliables.

Un detall del muntatge 'Aquest país no descobert...' ■ HEARTBREAK HOTEL

Probablement, perquè la seva dramaturgia és un àlbum que retalla els records i els dona volum, ja sigui dins de caixes d'havans o convertits en postal ("*Acapulco, testimonio de que existió*"), el llenguatge audiovisual els aclapara. La pantalla, encara que ennegrida, tapa un treball que encara té molt de mecanisme i tensió perquè no es desmanegui. La parella atraparà els nous espectadors, però els més fidels hi trobaran a faltar més presència seva, davant del teatrí, com a *El solar*.

La peça de Rigola es veurà en breu a la Beckett; la d'Oligor i Larios serà una de les perles del Grec

Primer àlbum i *La màquina de la soledad*.

Rigola proposa un altre tipus de *turisme*. Hi ha un país del qual no es torna. Ho deia Hamlet en el monòleg en què arrencava amb el "ser o no ser". Àlex Rigola fa un grapat d'espectacles que posen l'actor al centre. Ja sigui un Txèkhov o un Pasolini. Ara tenia el rept de construir una dramaturgia sobre la mort. Es va submergir en la lectura més fosca. I hi va trobar el desllorigador al costat, amb els actors, novament. L'obra, que coprodueix la Sala Beckett i el Temporada Alta, recull les converses sobre la mort de l'actriu Alba Pujol amb el seu pare, amb un càncer terminal. I sí, la mort és tan inaccessible que la seva porta ens desplaça a un mirall que ajuda a revisar tot el que s'ha fet i el que s'ha deixat per fer de la vida. Però la tristesa de la pèrdua, de la separació, se salva amb una abraçada profunda i l'acceptació de la mort com a companya de viatge.

El pare de l'Alba va morir el 22 d'octubre. Un mes després, s'ha

estrenat la peça, carregada de fragilitat. Rigola ha editat les llargues converses que van mantenir tots tres (el director com a catalitzador, amb la càmera i les preguentes) i les ha convertit en un testament de vida. Pep Cruz posa veu a les paraules del pare. L'Alba, a les seves pròpies. Amb la senzillesa de la sinceritat. Honestament. Procurant mantenir una distància respecte al dolor per no convertir la peça en impúdica. L'acció, despullada de cap artífici, no amaga res. Ensenya el dolor i el comparteix generosament. Potser l'Alba, actriu i filla, agrairia tenir un punt de metàfora o el públic mateix preferiria una representació simbòlica, però la decisió de treure les ombres desjerarquitza la intimitat. Ara tothom la rep amb el sanglot absorbit per una profunda respiració. Tothom té tota la informació. En aquell dolor hi ha aquesta vida.

Pere Faura proposa un més enllà molt més gamberro. Com a coreògraf pop, s'ha deixat imbuir per l'estètica zombi. El que comença sent un videojoc barroer acaba esdevenint una alerta mundial. Faura, simplement, se serveix de la videografia zombi per fer riure i provocar un pèl de fàstic a la concurrència. Evidentment, no pot obviar el *Thriller* de Michael Jackson i li agrada fer sarcasme quan fa ballar *La Macarena* als seus tres zombis. Faura, ara, té un dispositiu nou —que alterna la coreografia, la música i un recurs de vídeo molt complex—. Ara és el moment de construir una tesi (més o menys connotada ideològicament) que qüestionï la comoditat de la societat de deixar-se influenciar per les modes, per les proclames del moment, sense esperit crític. Amb la por, l'amenaça de fenòmens estranys que impedeixin sortir de les convencions que marca el poder. Els zombis, diuen, van aparèixer com a mà d'obra esclava als camps, fins que es van alliberar. Per això, té una molt bona rèplica l'arrencada amb els robots (fa anys que Asimov especula que les màquines acabaran subjugant qui les va crear) que, uns 100 anys més tard, reproduïen el cànon. Potser les marionetes del futur arrencaran la humanitat. La incertesa (i el joc) és vitamina per a l'art.